

כלים

פרק ח'

א שכן חולקים אהלים - שדרך בני אדם לחלוק אהלים במחיצה, הילכך הוּיָא פּוּרְתָּא פּמַחִיצָה ומצלת באהל המת מן הטמאה.

שאיין חולקים כלי חרס - שאיין דרך לחלוק כלי חרס במחיצה.

פירוש אחר ועיקר: שכן חולקים אהלים - שמועלת חלוקת מחיצה באהלים, דהא תנן במסכת אהלות פרק סגוס עבה: "בית שחצצו בנסרים או ביריעות, טמאה בבית, כלים שבתוך המחיצה טהורים". ואין חלוקת המחיצה מועלת בכלי חרס, דגבי תנור תנן הכא: "תנור שחצצו בנסרים או ביריעות, נמצא שרץ במקום אחד הכל טמא". ואין הלכה כרבי אליעזר.

ב היתה שלמה, וכן הקופה, וכן החמת - השרץ בתוכה, התנור טהור. השרץ בתנור, אכלין שבתוכה טהורין.

היתה שלמה - הפוּרְתָּא.

התנור טהור - דכתיב (ויקרא י"א לג) "אשר יפל מהם אל תוכו" - ולא אל תוך תוכו. ובפיה למעלה מן התנור איירי, דאי כולה משוקעת בתנור, כחד תוף דמי.

אכלין שבתוכה טהורין - דכתיב (ויקרא י"א לג) "כל אשר בתוכו יטמא", ולא שבתוך תוכו.

ניקבו - העשוי לאכלין, שיעורן בזיתים. העשוי למשקין, שיעורן במשקים. העשוי לכך ולכך, מטילים אותו לחומר, ככונס משקה.

ניקבו - נקב המטהר אותן מידי טמאתן, שוב אין תורת כלי עליהן, ואינן חוצצים בין התנור

כלים

פרק ח'

א תנור שחצצו בנסרים או ביריעות, ונמצא שרץ במקום אחד, הכל טמא.

התנור שחצצו - שעשה מחיצה באמצעותו, וחלקו עד למעלה מפיו.

הכל טמא - אפילו אכלים שבדבר השני של מחיצה.

פוּרְתָּא פּחוּתָהּ וּפְקוּקָהּ בְּקֶשׁ וּמִשְׁלִשְׁלַת לְאוּרִי הַתְּנֹר - הַשְּׂרֵץ בְּתוֹכָהּ, הַתְּנֹר טָמֵא. הַשְּׂרֵץ בַּתְּנֹר, אֲכָלִין שֶׁבְּתוֹכָהּ טָמֵאִין. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר.

פוּרְתָּא פּחוּתָהּ וּפְקוּקָהּ בְּקֶשׁ - לְהַכִּי נִקְטָה פּחוּתָהּ, דְּלֹא כְּלִי הִיא. דְּאִי הָיָה שְׁלֵמָה הִיְתָה מְצֻלָּת עַל אֲכָלִים שֶׁבְּתוֹכָהּ, וְאִפְּלוּ כְּלִי שְׂטָף מִצֵּיל, אֲבָל הִשְׁתָּא דְּלֹא כְּלִי הִיא, הוּיָא כְּמַחִיצָה בְּעֵלְמָא. וּפְקוּקָהּ בְּקֶשׁ לְרִבּוּתָא נִקְטָה, דְּאִף עַל גַּב דְּפִחִיתָתָהּ פְּקוּקָהּ בְּקֶשׁ, לֹא הוּיָא כְּלִי, וְאִין מְצֻלָּת עַל אֲכָלִים שֶׁבְּתוֹכָהּ.

וּמִשְׁלִשְׁלַת - תְּלוּיָהּ.

אמר רבי אליעזר: אם הצילה במת התמור, לא תציל בכלי חרס הקל!

אם הצילה במת התמור - דכונרת פחותה ופקוקה בקש חוצצת בפני הטמאה באהל המת, ואף על פי שטמאתו תמורה לטמא אדם וכלים טמאת שבכה.

לא תציל בכלי חרס הקל - שאינו מטמא אלא אכלים ומשקים.

אמרו לו: אם הצילה במת התמור, שכן חולקים אהלים, תציל בכלי חרס הקל, שאין חולקים כלי חרס.

כלים פרק ח'

שֶׁל תַּנּוּר שֵׁשׁ בּו שָׂרֵץ, וְיֵשׁ בְּשׁוּלֵי הַחֲבִית
לְחִלּוּחִית יֵין שֵׁשׁ בָּה טוֹפֶת עַל מְנַת לְהַטְפִּית,
לֹא נִטְמָאת אוֹתָה הַלְחִלּוּחִית מִפְּנֵי אֲוִיר הַתַּנּוּר
שֶׁנִּכְנָס לַתּוֹךְ הַחֲבִית, כִּיּוֹן שֶׁלֹא הִיָּתָה לְחִלּוּחִית
הַיֵּין בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר.

ח קִדְרָה שֶׁהִיא נְתוּנָה בַּתַּנּוּר – הַשָּׂרֵץ
בַּתַּנּוּר, הַקִּדְרָה טְהוֹרָה, שֶׁאֵין כְּלִי חֶרֶס מִטְמֵא
כִּלִּים. הִנֵּה בָּה מִשְׁקָה טוֹפֶת, נִטְמָא וְטְמֵאָה. הִרִי
זֶה אוֹמֵר: מִטְמֵאִיךָ לֹא טְמֵאוּנִי, וְאַתָּה טְמֵאתָנִי.

הַקִּדְרָה טְהוֹרָה – וְהוּא שֶׁלֹא רָאָה הַשָּׂרֵץ אֲוִיר
הַקִּדְרָה כְּשֶׁנִּפְל בַּתַּנּוּר.

נִטְמָא – הַמִּשְׁקָה, וְחִזּוּר וְטְמֵא אֶת הַקִּדְרָה, כְּדִין
כָּל מִשְׁקִין טְמֵאִין שֶׁמִּטְמָאִים כִּלִּים.

מִטְמֵאִיךָ לֹא טְמֵאוּנִי – הַקִּדְרָה אוֹמֶרֶת
לְמִשְׁקִין, אֲוִיר כְּלִי חֶרֶס שֶׁקִּבַּלְתָּ מִמֶּנּוּ הַטְמָאָה
לֹא טְמֵאוּנִי, דֹּאֵין כְּלִי חֶרֶס מִיטְמָא מְאִוִיר כְּלִי
חֶרֶס.

וְאַתָּה טְמֵאתָנִי – שֶׁנִּטְמָאת הַקִּדְרָה מִחֲמַת
מִשְׁקִים טְמֵאִים.

ה תַּרְנַגּוּל שֶׁבִּלַּע אֶת הַשָּׂרֵץ וְנִפְל לְאֲוִיר
הַתַּנּוּר, טְהוֹר. וְאִם מֵת, טְמֵא.

וְנִפְל לְאֲוִיר הַתַּנּוּר טְהוֹר – כָּל זֶמֶן שֶׁהַתַּרְנַגּוּל
חַי. דְּטְמָאָה בְּלוּעָה הִיא וְאִינָה מִטְמָאָה.

וְאִם מֵת טְמֵא – וְהוּא שֶׁלֹא שָׁהָה כְּדִי עֵיכוֹל
מִשְׁעָה שֶׁבִּלַּע עַד שְׁמַת. וְשִׁיעוּר כְּדִי עֵיכוֹל
בְּעוֹפוֹת, מַעַת לַעַת.

הַשָּׂרֵץ שֶׁנִּמְצָא בַּתַּנּוּר, הַפֶּת שֶׁבְּתוֹכוֹ שְׁנִיָּה,
שֶׁהַתַּנּוּר תַּחֲלִילָה.

הַפֶּת שֶׁבְּתוֹכוֹ שְׁנִיָּה – דְּלֹא חִזְיָן לַתַּנּוּר כְּמֵאן
דְּמֵלֵא טְמָאָה וּכְאִילוּ נִגַּע הַשָּׂרֵץ בַּפֶּת, אֲלֹא
הַתַּנּוּר תַּחֲלִילָה, שֶׁהַשָּׂרֵץ שֶׁהוּא אֵב הַטְמָאָה נִפְל
אֶל תּוֹכוֹ וְעָשָׂא רֵאשׁוֹן, וְחִזּוּר הַתַּנּוּר שֶׁהוּא
רֵאשׁוֹן וְטְמֵא אֶת הַפֶּת וְנִעֲשִׂית שְׁנִיָּה.

ו בֵּית שְׂאוֹר מוֹקֶף צְמִיד פְּתִיל וְנִתּוֹן לַתּוֹךְ
הַתַּנּוּר, הַשְּׂאוֹר וְהַשָּׂרֵץ בְּתוֹכוֹ וְהַקֶּרֶץ בֵּינֵתִים,

כלים פרק ח'

וּבֵין מָה שֶׁבְּתוֹכָן. וְכַמָּה הוּא נִקָּב הַמְטָהר אוֹתָן
מִטְמָאָתָן? הָעֲשׂוֹי לְאֶכְלִים, שִׁיעוּרוֹ כְּמוֹצִיא
וְיִתִּים.

הָעֲשׂוֹי לְכָךְ וּלְכָךְ – לְאֶכְלִים וּלְמִשְׁקִין.

מִטְמֵאִים אוֹתוֹ לְחִזּוּר – וְאִם נִקָּב בְּשִׁיעוּר שֶׁל
מִשְׁקִין, שֶׁהוּא פְּחוֹת מִשִּׁיעוּר הָעֲשׂוֹי לְאֶכְלִים,
שׁוֹב אֵינוֹ מִצִּיל מִפְּנֵי הַטְמָאָה.

בְּכּוֹנֵס מִשְׁקָה – כְּשֶׁמִּשְׁמִינִן הַכְּלִי מִצַּד הַנִּקָּב
עַל הַמִּים, נִכְנָסִים הַמִּים דְּרָךְ הַנִּקָּב בְּתוֹךְ הַכְּלִי,
וְהוּא גָדוֹל מִמוֹצִיא מִשְׁקָה.

ז סְרִידָה שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל פִּי הַתַּנּוּר
וְשׁוֹקֶעַת לְתוֹכוֹ וְאֵין לָהּ גַּפִּים – הַשָּׂרֵץ בְּתוֹכָהּ,
הַתַּנּוּר טְמֵא. הַשָּׂרֵץ בַּתַּנּוּר, אֶכְלִים שֶׁבְּתוֹכָהּ
טְמֵאִין, שֶׁאֵין מִצִּילִין מִיַּד כְּלִי חֶרֶס אֲלֹא כִלִּים.

סְרִידָה – כְּמִין עֲרִיבָה קִטְנָה שֶׁהִנַּחְתוּם מִשְׁתַּמֵּשׁ
לְלוֹשׁ בָּה, וְאֵין לָהּ בֵּית קִיבּוּל. וְרַמְבַּ"ם אוֹמֵר
שֶׁהוּא לוֹחַ שֶׁל חֶרֶס נִקּוּבָה עֲשׂוּיָה כְּעֵין שִׁבְכָה.
"מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת" (שְׁמוֹת כ"ז ד) מִתְּרַגְּמִין "עוֹבֵד
סְרִידָתָא".

גַּפִּים – אוֹגָנִים וְאֶזְנִים.

שֶׁאֵין מִצִּילִים מִיַּד כְּלִי חֶרֶס – מִלְטָמָא בְּאֲוִיר
כְּלִי חֶרֶס, אֲלֹא כִלִּים. וְזוֹ הוּאִיל וְאֵין לָהּ אֶזְנִים
אִינָה חֲשׁוּבָה כְּלִי.

חֲבִית שֶׁהִיא מְלֵאָה מִשְׁקִין טְהוֹרִין, וְנִתּוּנָה
לְמִטָּה מְנוּחָשָׁתוֹ שֶׁל תַּנּוּר – הַשָּׂרֵץ בַּתַּנּוּר,
הַחֲבִית וְהַמִּשְׁקִין טְהוֹרִין.

נְחוֹשָׁתוֹ שֶׁל תַּנּוּר – קֶרֶקְעִיתוֹ וְתַחֲתִיתוֹ. וְדוּמָה
לוֹ בִּיתְחָקָאֵל (ט"ז לו) "יַעַן הַשֶּׁפֶךְ נִחֲשָׁתוֹ".

הַחֲבִית וְהַמִּשְׁקִין טְהוֹרִים – דְּלֹא נִכְנָסוּ
לְאֲוִירוֹ, דְּהָא לְמִטָּה מְנוּחָשָׁתוֹ קִיַּמִּי. וְאֶפִּילוּ
מְחוּבָּר אֲוִיר הַתַּנּוּר בְּאֲוִיר הַחֲבִית, וְאֶפִּילוּ
הַחֲבִית פְּתוּחָה וְנִכְנָס מְאִוִיר הַתַּנּוּר בְּפִיהָ, לֹא
נִטְמָא הַיֵּין בְּכָךְ, שֶׁאֵין אֲוִיר כְּלִי חֶרֶס מִטְמָא לֹא
לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה, אֲלֹא בְּתוֹכוֹ.

הִיָּתָה כְּפוּיָה וּפִיהָ לְאֲוִיר הַתַּנּוּר – הַשָּׂרֵץ
בַּתַּנּוּר, מִשְׁקָה טוֹפֶת שֶׁבְּשׁוּלֵי הַחֲבִית טְהוֹר.

הִיָּתָה כְּפוּיָה – הַחֲבִית עַל פִּיהָ וְנִתּוּנָה עַל פִּיו

כלים פרק ח'

התנור טמא והשאור טהור. ואם היזה פזית מן המת, התנור והבית טמא, והשאור טהור.

בית שאור מוקף צמיד פתיל - בכלי חרס עסקינן, שמציל באויר התנור בצמיד פתיל כדרך שמציל באהל המת, דכתיב (ויקרא י"א לד) "מכל האכל אשר יאכל" - ולא כל האכל, פרט למוקף צמיד פתיל בכלי חרס ונתון לתוך התנור, שאינו מיטמא מאויר התנור.

אבל כלי שטף אינו מציל בצמיד פתיל על אכלים שבתוכו, דהכי תני בתורת כהנים: "כל האכל" - להביא המוקף צמיד פתיל בכלי שטף ונתון לתוך התנור, שאינו מציל מיד כלי חרס.

השאור והשרץ בתוכו והקרץ בינתיים - כגון שיש לכלי זה שני קיבולין, והמחיצה המפסקת בין בית קיבול לחבירו נקראת קרץ, לשון (איוב ל"ג ו) "מחמר קרצתי גם אני", והמחיצה מגעת עד שפתו, והשאור מצד אחד והשרץ מצד אחר, והקרץ היא המחיצה החוצצת בינתיים, ומוקף הפלי כולו צמיד פתיל, דנמצאו השאור והשרץ שניהם מוקפים צמיד פתיל.

התנור טמא - מחמת השרץ שבתוך הצמיד פתיל. שצמיד פתיל מציל על הטהרות שבתוכו מלקבל טמא, ואינו מציל על הטמאה שבתוכו שלא לטמא את אחרים.

והשאור טהור - דהרי הוא מוקף צמיד פתיל בפני עצמו.

ואם יש שם פותח טפח, הכל טמא.

ואם היזה שם פותח טפח - שנפרצה המחיצה שבין השאור ובין פזית מן המת בפותח טפח.

הכל טמא - דטפח על טפח פתוח מביא את הטמאה.

השרץ שנמצא בעין של תנור, בעין של פירה, בעין של כופת - מן השפה הפנימית ולחוץ, טהור. ואם היזה באויר אפילו פזית מן המת, טהור.

בעין של תנור - הוא חור כעין עין שעושים

כלים פרק ח'

בתנור להוציא העשן, וכשמכניסים הפת לתנור סותמים אותו שלא יצא החום, ואינו חשוב כתוכו של תנור.

אם היזה באויר - במקום מגלה שלא היזה פחת האהל, אפילו פזית מן המת נתון בעינו, טהור התנור, דאין טמאה נכנסת לתוכו כיון שאין בעין פותח טפח.

ואם יש שם פותח טפח, הכל טמא.

ואם יש בו פותח טפח - שעבי שפת העין החיצונה בולטת ומאכלת על פזית מן המת בטפח על טפח.

הכל טמא - העין והתנור. שטפח על טפח אהל מביא את הטמאה.

ח **נמצא מקום הנחת העצים** - רבי יהודה אומר: מן השפה החיצונה ולפנים טמא, וחקמים אומרים: משפה הפנימית ולחוץ טהור.

נמצא במקום הנחת העצים - נמצא השרץ במקום שמניחין בו אש ועצים בפירה, והוא המקום שמשליכין ממנו האש משפל בית המוקד.

מן השפה החיצונה ולפנים טמא - דעובי כותלי הפירה נחשב כלפנים, וכאילו הוא תוף הפירה.

וחקמים אומרים - אין עובי כותלי הפירה נחשב אלא כלחוץ, ואינו כתוכה של פירה. והלכה כחקמים.

רבי יוסי אומר: מפנגד שפיתת הקדירה ולפנים טמא, מפנגד שפיתת הקדירה ולחוץ טהור.

מפנגד שפיתת הקדירה - מקום שמתחיל לסתום אויר הפירה.

נמצא מקום ישיבת הפלן, מקום ישיבת הצבע, מקום ישיבת של שולקי זיתים, טהור. אין טמא אלא מן הסתימה ולפנים.

נמצא - השרץ.

מקום ישיבת הפלן - במקום שיושב המחמם

כלים פרק ח'

את המים למרחץ.

אין טמא אלא מן הסתימה ולפנים - מסתימת הקדירה שיש בו המים או הצבע או שליכת הזיתים. ובתוספתא מוכח ד"אין טמא אלא מן הסתימה ולפנים" דקאמר הקא, היינו כשנתלה השרץ באויר ולא נגע. אבל בטמאת מגע, מטמא אפילו מן הסתימה ולחוץ.

ט בור שיש בו בית שפיתה, טמא. ושל עושי זכוכית - אם יש בו בית שפיתה, טמא. כבשן של סידין ושל זגגין ושל יוצרים, טהורה.

בור שיש בו בית שפיתה - החופר בקרקע וטח בטיט, והטיח יכול לעמוד מאליו, כגון תנורו של בן דינאי דתנן לעיל בפרק "תנור תחילתו ארבעה". ואית דגרסי כור בכ"ף, והוא כלי שמתכין בו הדיב והפסוף והמתכות, לשון (דברים ד' כ) "כור הכרזל". ולי נראה שהוא תנור של נפחים.

פורנה - אם יש לה לזיבז, טמאה. רבי יהודה אומר: אם יש לה אסטיגיות. רבן גמליאל אומר: אם יש לה שפיות.

פורנה - תנור גדול של חרס, ופתחו בצדו כעין שלנו. וטהור, משום דמשמש עם הקרקע, כדקתני בתוספתא.

לזיבז - שפה עבה.

אסטיגיות - נקבים כעין אותן שעושים לתנורים.

שפיות - שפה דקה. והלכה כתנא קמא.

ורבותי פירשו, דלזיבז ואסטיגיות ושפיות הפל אחד, ולא פליגי אלא שכל אחד היה שונה כפי הלשון ששמע מרבו, שחייב אדם לומר כלשון רבו.

מגע טמא מת, שהיו אכלין ומשקין לתוך פיו והכניס ראשו לאויר התנור טהור, טמאהו. וטהור שהיו אכלין ומשקין לתוך פיו והכניס ראשו לאויר התנור טמא, נטמאו.

כלים פרק ח'

מגע טמא מת - אדם שנגע בטמא מת ונעשה ראשון - דטמא מת הוי אב הטמאה ועושה הנוגע בו ראשון - ומשקין שבתוך פיו, מטמאין את התנור כשנכנסו לאוירו.

ואף על גב דהוא עצמו אינו מטמאו, דאין כלי מקבל טמאה אלא מאב הטמאה, הרי זה אומר "מטמאין לא טמאוי ואתה טמאתני", כדתנן במסכת פרה, דרבנן גזרו על המשקים שיהיו מטמאים כלים, גזירה משום משקה זב וזכה כדאמרין במסכת שבת. ואכלים דנקט הקא, כדי נסבא, שהרי אין אוכל מטמא כלי, אלא משקים בלבד מטמאים כלים.

וקפיצת פיו אינה מצלת, דאין צמיד פתיל מציל על הטמאה שבתוכו מלטמא אחרים כדתנן לעיל, ובר מן דין הא תניא בתוספתא דכלים: "הפל מצילים מיד כלי חרס, אפילו כלי גללים וכלי אדמה, חוץ מן האדם". הילכך, טהור שהיו אכלים ומשקים לתוך פיו, והכניס ראשו לאויר התנור שהוא טמא, נטמאו, דאין האדם מציל בצמיד פתיל מיד כלי חרס.

היה אוכל דבילה בידים מסואבות, והכניס ידו לתוך פיו ליטול את הצרור - רבי מאיר מטמא, ורבי יהודה מטהר. רבי יוסי אומר: אם הפך טמא, אם לא הפך טהור.

בידים מסואבות - ידים שהם שניות לטמאה, ופוסלות את התרומה.

והכניס ידו לתוך פיו - ליטול את הצרור שבפיו, או כל מיד.

רבי מאיר מטמא - הדבילה. לפי שהידים מסואבות טמאו את הרוק להיות תחילה מפני שהוא משקה, והרוק טמא את הדבילה, דראשון עושה שני בחולין.

ורבי יהודה מטהר - סבר כל זמן שלא יצא הרוק מן הפה, לא חשיב משקה.

ורבי יוסי מטמא כשהפך הדבילה מצד זה לצד זה בתוך פיו, שנגעק הרוק. ומטהר בלא הפך, שכל זמן שלא נעקר, לא נחשב משקה.

והלכה כרבי יוסי.

הָיָה פּוֹנְדִּיּוֹן לְתוֹךְ פִּיּוֹ – רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אִם
לְצִמָּאוֹ, טָמֵא.

יא הָאִשָּׁה שֹׁנֵטֶף חֵלֶב מִדִּדֵּיהָ וְנָפַל לְאוֹיֵר
הַתְּנוּרָה, טָמֵא, שֶׁהַמִּשְׁקָה מִטָּמֵא לְרִצּוֹן וְשֵׁלָא
לְרִצּוֹן,

הָאִשָּׁה שֹׁנֵטֶף חֵלֶב מִדִּדֵּיהָ - וְהִיא טָמֵאָה,
וְחֵלֶב הַנוֹטֵף מִדִּדֵּיהָ הוּא כְּמִשְׁקָה שֹׁנֵגֵעַ בָּהּ
וְנִעְשָׂה תַּחֲלִילָה.

שֶׁהַמִּשְׁקָה מִטָּמֵא לְרִצּוֹן וְשֵׁלָא לְרִצּוֹן - וְאִךְ
עַל גַּב דְּחֵלֶב הַנוֹטֵף מִדִּדֵּיהָ שֵׁלָא לְרִצּוֹנָהּ הָיָה,
דְּלֹא נִיחָא לָהּ, אֲפִילוּ הָכִי נִטְמָא הַתְּנוּרָה. דְּלַעֲנִין
הַכֹּשֶׁר וְרַעִים דְּוָקָא בְּעֵינֵן דְּנִיחָא לִיהּ, אֲכַל לֹא
לְטָמֵא.

הָיְתָה גּוֹרְפָתוֹ וְהִכְתָּה הַקּוֹץ וַיֵּצֵא מִמֶּנָּה דָם,
אוֹ שֹׁנְכוֹהָ וְנִתְּנָה אֲצַבְעָהּ לְתוֹךְ פִּיהָ, נִטְמָא.

הָיְתָה גּוֹרְפָתוֹ - שֶׁהָיְתָה גּוֹרְפַת הַתְּנוּרָה הַטָּמֵא
לְהוֹצִיא אֶפְרוֹ.

וְהִכָּה קוֹץ וַיֵּצֵא מִמֶּנָּה דָם - וְדָם הַמִּכָּה חָשִׁיב
מִשְׁקָה.

וְנִתְּנָה אֲצַבְעָהּ לְתוֹךְ פִּיהָ - כְּדֶרֶךְ הַנִּכּוּיִם
בְּאֲצַבְעֵם, שְׁנוּתֵינִים אֲצַבְעֵם בְּפִיָּהֶם.

נִטְמָא - גִּרְסִינָן. כְּלוּמַר: נִטְמָא הַתְּנוּרָה מִחֲמַת
הָרוֹק וְהַדָּם.

